

Els llibres que he llegit i que m'han agradat (molt)

Una manera de fer balanç de l'any pot ser repassant-ne els llibres que l'han acompanyat: no continues igual la vida després d'«Els quaranta dies del Musa Dagh», «Solitud» o «Jo confesso»

Com que els humans solem necessitar cerimònies i cicles, i en general tenim dèria ordenadora d'un món caòtic i sense sentit, quan arriba Nadal i l'any s'acaba pot ser que fem, en algun moment o bé a consciència, una mica de repàs del temps que hem viscut, del cicle que tanquem, per convenció, el 31 de desembre. Després potser vindran les llistes de propòsits (si encara no has deixat de fumar, si pagues el gimnàs i no t'hi han vist el pèl, si et dius que ara sí que canviaràs i engegaràs a parir panteres, jo què sé, la mandra o l'obsessió per la feina, el bledisme o la mala llet o la cosa que sigui que saps que no pot ser), però, d'entrada, hi ha el balanç.

Diria que va ser en un article del Martí Domínguez, que ho vaig llegir. Ara no recordo si citava algú altre o si era collita directa, però el cas és que reflexionava sobre la crítica literària i defensava l'opció en positiu: que sí, que podem riure malèvolament i treure suc morbós de l'enginy que mostrin els dards aguts, refinats o verinosos, però que la pregunta que compta, un cop redactat l'escrit, la pregunta que veritablement compta és aquesta: quants lectors has ajudat a fer? Per això reivindicava parlar dels llibres bons (amb els peròs que convingui, si n'hi tenen) i deixar els altres retratats en el silenci.

En fi, que una manera de fer balanç de l'any pot ser repassant-ne els llibres que l'han acompanyat (i que l'han fet, també: no continues igual la vida després d'haver llegit, jo què sé, *Els quaranta dies del Musa Dagh*, *Solitud* o *Jo confesso*); i que, del meu còmput de lectures (particular, com tots, amb encadenaments racionals i amb salts absolutament aleatoris), me n'ha sortit, ara me n'adono, un temps prou ben viscut.

Al tall: em saltaré la borumballa i els llibres que de seguida he hagut de deixar estar (una cosa important que aprens amb el temps: que és limitat, i que hi

NÚRIA
CADENES

@ncadenes

ha massa bons llibres que t'esperen, i que no val la pena d'entestar-te a acabar els que no s'ho valen), i faré la llista d'una vegada. Que no va per ordre d'importància però que sí que té un grandió encapçalament (grandiós i dur i tan sec, pam-pam-pam, i tan ben escrit, i tan tot): la nova edició de *Claus i Lucas*, d'Agota Kristof (Amsterdam). Que és tres en un, *El gran quadern*, *La prova* i *La tercera mentida*, que retrata esplèndidament i cruament l'Europa desolada del segle XX, i que sí, ho diu la contracoberta i encara que les contracobertes ja se sap, aquesta vegada té tota la raó: «Una lectura memorable i devastadora».

Una altra novel·la de la qual no se'n surt indemne: *El viatger*, d'Ulrich Alexander Boschwitz (L'Altra Editorial). I això que, d'entrada, potser semblava que res, que mira, que pots anar llegint sense dolor. Però no. Encara que potser tampoc no li tingués especial simpatia a l'empresari que sent de cop que el món s'enfonsa sota els seus peus, no pots parar de llegir igual com ell no pot parar de viatjar: d-un-tren-a-un-altre-d-un-tren-

a-un-altre-sense-arribar-enlloc. L'autor, alemany, jueu, hi retrata amb crua naturalitat l'assenyalament, l'exclusió, la persecució, l'assassinat a gran escala. Hi retrata: aquesta ficció poua directament de l'experiència. I destil·la tanta veritat que es fa insuportable de llegir. Insuportable i imprescindible.

I ara, què? Tinc una llista llarga de bons llibres que em fan balanç i molt poc espai per encabir-l'hi. Concisió, per tant: una història trista i bella de Txernòbil, *L'últim amor de Baba Dúnia*, d'Alina Bronsky (Les Hores), amb el pic d'humor necessari per parlar de la vellesa i de balanços, precisament, i de les coses que compten, i de les decisions que prens; moltes històries i molt ben escrites, trenades en relats de veus potents i mirades vives: Gemma Pasqual ha condensat Mercè Rodoreda i Virginia Woolf i Rosa Parks i una bona tria més («Una dona de sal, dotze escriptores, una pintora i una senyora asseguda a l'autobús») en un conjunt memorable d'escenes que són alhora veritat i literatura i que configuren aquest intensíssim *Viure perillosa* (Comanegra); l'assaig, també l'assaig: en forma de dietari que diu que no ho és, combinant amenitat i fons, evocant potser les planianes notes disperses però amb veu característica i ponderació també, informació, pregonesa i perspectiva, cultura, hi ha *El vertigen dels dies*, de Gustau Muñoz (L'Avenç).

I se m'acaba l'espai, maleït siga, i no he dit res de Ciceró ni de les escriptores victorianes (tantes!) ni de Boris Vian (que bèstia!) ni de la barreja que fan les lectures d'un any quan les poses en filera. Perquè el meu 2018 ha estat, sí, aquest que he descrit ara. Però si l'hagués dibuixat d'una altra manera, dient que va començar amb Dorothy Parker i que acabarà amb la nova *Iliada*, també seria veritat. I tan diferent.

Esriptora